

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 6 Issue 1, p. 777-816, January 2013

**DOROTHEA LANGE'İN GÖÇMEN ANNE FOTOĞRAFI
ÜZERİNE**

*REGARDING THE PHOTO FROM DOROTHEA LANGEON MIGRANT
MOTHER*

Arş. Gör. Uğur GÜNAY YAVUZ

Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Fotoğraf Bölümü

Abstract

Photos have been taken for various reasons, since it was invented in 1827. These photos, taken for various reasons, have been increasingly used for various occasions, after the photography spread day by day in our daily life and its great effect on people was realised.

In this respect, Dorothea Lange's photo, named "Migrant Mother" and taken in California, USA in 1936, became a photo that has been used and interpreted by both professional and amateur artists; or even by anyone who are competent in computer programs, but fine arts. Computers became an integral part of our lives; consequently the number of social and photo sharing sites have been increasing and they are used by increasing number of people. They use this specific "Migrant Mother" photo with their subjective comments on their pages and profiles or re-take the photo and share with their followers.

Besides, this photo has turned into an advertisement and propoganda material by people, who realised its effect and power. Remarkably, it has been

applied on various materials for commercial business and created a giftware business, such as t-shirts, ties, coffee cups, key-chains, bags and mobile cases.

The aim of this art work is to express the photo's power, its effect on people, diversification as a result of subjective approaches and the change process in time in the light of Dorothea Lange's "Migrant Mother" photo.

Key Words: Photography, Dorothea Lange, Photo of Propoganda

Öz

İcad edildiği 1827 yılından bugüne, birbirinden çok farklı amaçlarla fotoğraf çekilmiştir. Giderek yaygınlaşması ve gücünün, insanlar üzerindeki etkisinin farkına varılmasının ardından, farklı amaçlarla çekilen fotoğrafların, yine birbirinden çok farklı amaçlarla kullanılması durumu yaygınlaşmıştır.

Bu çalışma kapsamında ele alınacak olan Dorothea Lange'in 1936 yılında California ABD'de çekmiş olduğu "Göçmen Anne" (Migrant Mother) adlı fotoğraf, çekilmesinin ardından ister profesyonel, isterse de amatör olsun çok sayıda sanatçının veya sanatla ilgisi olmasa dahi bilgisayar programlarını kullanabilen kişinin kendince yorumunu kattığı bir fotoğraf olmuştur. Bilgisayarın hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olmasının sonucunda, sosyal paylaşım ve fotoğraf paylaşım sitelerinin sayılarının çoğalması ve giderek kullanımının yaygınlaşmaktadır. Kullanıcılar, kişisel yorumlarını katarak sayfalarında veya profillerinde bu fotoğrafı veya kendi kişisel yorumlamalarıyla yeniden çektikleri fotoğraflarını takipçileri ile paylaşmaktadır.

Aynı zamanda bu fotoğrafın etkisinin, gücünün farkında olan pek çok kişi için de çok iyi bir reklam veya propaganda malzemesi haline dönüştürülmüştür. Ticari amaçla farklı malzemeler üzerinde kullanımı sonucu oluşturulan çeşitli hediyelik eşyalar (tshirt, Kravat, Kahve termosu, anahtarlık, çanta ve cep telefonu kılıfı) üzerinde kullanımı, bu fotoğrafın çok farklı amaçlarla kullanımında gelinen nokta bakımından dikkat çekicidir.

Bu çalışma ile Dorothea Lange'in Göçmen Anne fotoğrafı örneğinden yola çıkılarak, bir fotoğrafın gücü, insanlar üzerindeki güçlü etkisi, kişisel yaklaşımlar neticesinde farklılaşması ve zaman içinde, geçirmiş olduğu değişim sürecinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf, Dorothea Lange, Propaganda Fotoğrafı

1. Kısaca propaganda kavramı

Propaganda; Türk Dil Kurumu tarafından, “bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca”¹ olarak açıklanmaktadır.

www.toplumdusmani.net web sitesinde ise bu kavram şöyle belirtilmiştir: “Örgütlü olarak inandırma etkinliği; bir düşünceyi savunanların çıkar veya görüşlerine uygun düşecek biçimde ve yandaşlarını çoğaltmak amacıyla insanların tutum ve davranışlarını değiştirme etkinliklerinin tümü.”²

Propagandayı; bir inancı, bir fikrin ya da ideolojik görüşü simgeler, semboller veya görüntüler gibi araçlar kullanarak yayma, empoze etme olarak tanımlayabiliriz.

Yapıldığı ülkedeki egemen siyasi, ekonomik ve teknolojik seviyelerine göre değişiklik gösteren propaganda, hedef kitleye göre tür ve teknik stratejisini belirler ve uygular.

2. Propaganda aracı olarak fotoğraf

Hedef kitleye yönelik mesajı iletmede görüntü vazgeçilmez malzemelerin başında gelmektedir. Gerek gerçeklik duygusu nedeniyle inandırıcılıkta daha etkili olması, gerekse hatırdaki kalması nedeniyle, yazıya oranla daha çok tercih edilmektedir, ya da birlikte kullanılmaktadır.

Propagandanın etkili bir silah olduğunun fark edilmesinin ardından, o toplumda bilinç oluşturmak, ideolojik görüş empoze etmek gibi amaçlarla fotoğraf tarihinde de, propaganda amaçlı fotoğraf sıklıkla kullanılmıştır.

Bu amaçla ilk kullanım için Kırım Savaşı örnek verilebilir; 1853'te Osmanlı İmparatorluğu'nun Rusya'ya karşı girdiği Kırım Savaşı'na, daha sonra Fransa ve İngiltere, Osmanlı'nın yanında katılmıştır. Asıl mesleği avukatlık olan Roger Fenton, İngiltere hükümeti tarafından, askeri kayıplar nedeniyle oluşabilecek, savaşa karşı olumsuz kamuoyu baskısını engellemek düşüncesiyle, “No dead bodies” (Cesetlere Hayır) şartıyla Kırım Savaşı'nı fotoğraflamak için Thomas Agnew & Son firması sponsorluğunda görevlendirilmiştir. İlk savaş belgeselleri olarak kabul edilen Fenton'un fotoğrafları, gerek fotoğraf teknolojisi, gerekse uygulanan sansür mekanizması nedeniyle, fotoğraflarda savaşın gerek sivil, gerekse askerler üzerindeki etkisi, dehşeti değil, çatışma sonrası boş arazileri, çadırların önünde kahve veya pipo içen, adeta piknik yapan poz veren askerlerin görüntülerinden oluşmaktadır.

¹ <http://www.tdk.gov.tr>

² <http://www.toplumdusmani.net>

3. FSA

Aslen 1929 yılında başlayan ancak etkisini 1930'larda göstermeye başlayan ve tüm ABD ve Avrupa'yı etkileyen "Büyük Bunalım/Büyük Buhran" nedeniyle, Başkan Roosevelt Yeni Düzen (New Deal) reform paketi hazırlattı. Bu planı kabul ettirmek amacıyla, programlı bir propaganda çalışması başlattı. Kurulan Çiftlik Güvenliği İdaresi (Farm Security Administration) kısaca F.S.A olarak bilinen birimde çiftçilere eğitim ve yardım sağlanarak ekonomik krizin etkisi azaltılmaya çalışılıyordu. Bu oluşum içinde yer alan ve çiftçilerin yaşam mücadelesini, tarım sektörünü vuran ekonomik krizin boyutlarını belgelemek üzere kurulan Tarih bölümünde yönetici olan Roy Stryker, fotoğrafçı Arthur Rothstein, Theodor Jung, Ben Shahn, Walker Evans, Dorothea Lange, Carly Mydans, Russell Lee, Marion Post Wolcott, Jack Delano, John Vachon, Edwin Rosskam, Louise Rosskam, Sheldon Dick ve John Collier'dan oluşan bir ekip kurdu. Fotoğrafçılar halkın durumunu, ekilememiş boş tarla ve çiftlikleri, göçmen kamplarını ve yaşama koşullarını fotoğrafladılar.

FSA, Roosevelt hükümetinin kendi görüşlerine uyan ve destekleyen, göstermek istediklerini vurgulayan türden fotoğrafların çekildiği, bir oluşum olmuştur. Fotoğrafçılardan Walker Evans'ın fotoğrafları yönetici Roy Stryker'ın beklentileri ile paralellik taşımadığı gerekçesiyle Evans gruptan çıkarılmıştır. Çekilmiş olan fotoğraflar, sekiz yıllık süreçte asıl görevlerinin hükümet propagandası yapmak olmasının yanı sıra, dönemin ciddi bir kaydı, bir belgesi olma özelliğini de beraberinde taşımaktadır.

Proje kapsamında çekilen fotoğraflar reform paketi konusunda ciddi bir kamuoyu bilinci ve desteği kazanmasını sağlamış, aynı zamanda da dönemin görsel belleğini oluşturmuştur. İkinci Dünya Savaşı ile ihtiyaç duyulan fotoğraf içeriği de değişmiş; bu değişimi Stryker şöyle dile getirmiştir: "Derhal şuna gereksinmemiz var: Gerçekten Birleşik Amerika'ya inanıyormuş gibi görünen erkek, kadın ve çocukların fotoğrafları. Biraz ruha sahip insanları bulun. Su andaki arşivlerimizdekilerin çoğu Birleşik Amerika'yı yaşlı insanların yurdu ve neredeyse herkesi çalışamayacak kadar yaşlı ve olup biteni pek fazla dert etmeyecek kadar kötü beslenen insanlar olarak resmediyor... Özellikle fabrikalarımızda çalışan genç erkek ve kadınlara gereksinmemiz var... Mutfaklarında ya da çiçek toplarken bahçelerinde fotoğraflanmış ev kadınları. Daha bir halinden memnun yaşlı çiftler."³

4. Dorothea Lange

1895 New Jersey, ABD doğumlu olan Lange, Clarence White'tan fotoğraf eğitimi almış ve 1916'da San Francisco'da portre stüdyosu açmıştır. Zaman içinde fotoğraflarında sokaktaki hayatı, insanları ve yaşam savaşını konu edinmeye başlamış ve çektiği fotoğraflar ile dikkat çekmiştir.

³ Susan Sontag, Fotoğraf Üzerine, s. 82

FSA tarih biriminde büyük bunalımın insanlar üzerindeki etkisini fotoğraflamak üzere ekibe katılmış, bu proje kapsamında çektiği Göçmen Anne (1936) fotoğrafı ile büyük yankı uyandırmış ve başarı kazanmıştır.

II. Dünya Savaşı'nı fotoğraflamak için kazandığı Guggenheim bursundan vazgeçmiş ve savaş sonrasında da Life dergisi için fotoğraf serileri hazırlamıştır. Lange, 1965 yılında, 70 yaşındayken Özofagus kanserinden yaşamını kaybetmiştir.

5. Göçmen Anne Fotoğrafı Çekim Süreci

Dorothea Lange'in FSA projesi bünyesinde 1936 yılında Nipomo California'da Bezelye Toplayanlar Kampı'nda çekmiş olduğu ve en çok tanınan fotoğrafı "Göçmen Anne" (Migrant Mother) fotoğrafı olmuştur. Lange, 1 aylık çekim yolculuğunun dönüş yolunda kampın önünden kararsızca geçip giderken, geri dönmüş ve çekim yapmaya karar vermiştir. Kampa girdiği anda da anne ve çocuklarını görmüş, 10 dakikasını kampta bu anne ve çocuklarını fotoğraflayarak geçirmiştir. Anne donmuş bezelyeleri toplayarak ve çocuklarının yakaladığı kuşlarla hayatta kaldıklarını, kamyon lastiklerini sattıkları için bir yere gidemediklerini iş ve yemeklerinin olmadığını anlatmıştır. Lange başka çadırlara gitmez ve tekrar yoluna devam eder, bunu "Gerekli değildi, görevimin özünü saptadığımı biliyordum." sözleriyle anlatmıştır.

Susan Sontag, fotoğrafçıların doğru anı yakalayabilmek için çok sayıda fotoğraf çektiklerini "1930'lardaki Tarım Güvenlik İdaresi (Farm Security Administration) fotoğraf projesinin son derece yetenekli elemanları (ki aralarında Walker Evans, Dorothea Lange, Ben Shahn, Russell Lee de vardı) tümüyle doğru olduğuna inandıkları bakışı film üzerine alıncaya kadar tek bir çiftçinin düzinelerce portresini çekerlerdi –konunun yüzündeki anlatım, tam olarak istedikleri yoksulluk, ışık, asalet, doku, sömürü ve geometri kavramlarını destekler oluncaya kadar."⁴ sözleriyle anlatmaktadır. Lange de, toplumsal belgeci fotoğraf konusunda bir ikon haline gelen, "Göçmen Anne" fotoğrafını çektiği o ana, o bakış açısına adım adım ulaşırken, altı adet fotoğraf çekmiştir. Fotoğraflar arasında en yakın planlı ve üç çocuğu ile birlikte olanı ön plana çıkmış ve en çok yayınlanan fotoğraflardan biri olmuştur.

⁴ Susan Sontag, Fotoğraf Üzerine, s. 23

Fotoğraf 1- Dorothea Lange, Migrant Mother (Göçmen Anne), 1936, Nipomo-California

Fotoğraf 2-3-4-5-6-7- Dorothea Lange, 1936, Nipomo-California

1960'da Lange bu fotoğrafın çekim sürecini şöyle anlatmaktadır: "...Aç ve çaresiz bir anne gördüm ve ona yaklaştım. Adeta bir müknaatı tarafından çekiliyor gibiydim. Kendimi ya da kameramı kendisine nasıl açıkladım anımsamıyorum, ama bana soru sormadığını hatırlıyorum. Beş poz çektim, aynı yönden, giderek ona yaklaşarak. Ona ne ismini ne de geçmişini sordum. Bana 32 yaşında olduğunu söyledi. Etraftaki tarlalardan buldukları donmuş sebzeler ve çocukların öldürdüğü kuşlarla beslendiklerini anlattı. Arabasının lastiklerini daha yeni satmıştı, yemek alabilmek için. Yıkılması an meselesi olan çadırda, çocuklarıyla yumak oluşturmuş şekilde oturuyordu. Fotoğraflarımın ona yardım edeceğini biliyormuş gibiydi ve o da bana yardım etti. Aramızda bir çeşit eşitlik vardı."⁵

Florence Thompson "Lastik satma ihtimalimiz yoktu çünkü satacak lastiğimiz yoktu. Dorothea Lange'in yalan söylediğine inanmıyorum. Onun bir hikayeyi başkaları ile karıştırdığını düşünüyorum. Ya da elinde olmayan bilgileri, kendince doldurmuştur."⁶ diyerek Lange'in sözlerine karşılık vermektedir. Ayrıca fotoğrafların hiçbir yerde yayınlanmayacağını kendisine söylediğini sözlerine eklemektedir.

Göçmen Anne (Migrant Mother) isimli fotoğrafı ile tarihin ikon fotoğraflarından biri olduğu tartışılmaz olmasının yanı sıra, Seçkin Tercan bu fotoğrafla ilgili şu görüşlere yer vermiştir: "Fotoğraf birçok negatifi çekilmiş kurgusal bir çalışmadır. Gerçeklik payı söz konusu olmasına rağmen fotoğrafta görülen kadın ve çocukları bu fotoğraf için özel olarak poz vermişler ve sonuç fotoğraf elde edilinceye kadar defalarca çekim yapılmıştır. Sonuç fotoğrafta yapılan bir rötuş müdahalesi ise Lange'in eleştirilmesine sebep olmuştur."⁷ Tercan'ın bahsettiği rötuş, Florence Thompson'ın kucağındaki bebeğin hemen yanındaki parmağıdır.

Fotoğraf 8- Dorothea Lange, sonradan silinen parmaklı fotoğraftan ayrıntı

⁵ <http://www.boltart.net/fotomuhabirilestiremediklerimizden-miymissiniz/>

⁶ <http://alafoto.com/?p=844>

⁷ Seçkin Tercan, Fotoğraf Sanatında Kurgusal Portre, s. 7

Bu görüşe karşılık Lange ise fotoğrafi tavrını şu sözlerle ifade etmiştir: "Benim fotoğraf yaklaşımım üç düşünceye dayanır; birincisi, müdahaleden uzak fotoğraf anlayışıdır. Ne çekersem çekeyim asla müdahale etmem, baskı yapmam, insanlar üzerinde baskı kurmam. İkincisi, mekanı hissettirmektir; neyi çekersem çekeyim mutlaka onu çevreleyen unsurları objenin yer aldığı mekanı da görüntülemeye çalışırım; köklerini bulmak gibi bir şey. Üçüncü olarak zaman duygusunu hissettirmek gelir. Ne çekersem çekeyim onun geçmişle ya da günümüzle kurduğu ilişkiyi göstermeye çalışırım."⁸ Bu durumda sanatçının sözlerinde geçen "müdahaleden uzak fotoğraf anlayışı"ndan kasıt, çekim aşamasındaki modele, ortama dair müdahale olup, çekim sonrası gerçekleştirilebilecek müdahale değildir, şeklinde değerlendirilebilir.

1970'li yıllarda Associated Press'in Florence Owens Thompson ile yaptığı röportajda Thompson şunları söylemektedir: "Keşke fotoğrafım çekilmeseydi... Bir kuruş alamadım. Lange ismimi sormadı. Fotoğrafları satmayacağını ancak bana bir kopya göndereceğini söyledi. Hiçbir zaman yollamadı."⁹

Fotoğraf 9- Kendisiyle yapılan bir roportajda Thompson, Lange'in fotoğrafı ile birlikte görülmektedir, 1978

Göçmen anne fotoğrafındaki çocuklarıyla beraber Thompson'ın fotoğrafı 1979 yılında tekrar çekilmiştir.

⁸ Murat Yaygın Fotoğraf İdeolojisi, s. 123

⁹ <http://www.boltart.net/fotomuhabirlestiremediklerimizden-miymissiniz/>

Fotoğraf 10- Göçmen anne fotoğrafındaki Florence Owens Thompson ve üç kızı Norma Rydiewski, Katherine Mcintosh ve Ruby Sprague, California, 1979

Florence Thompson 1983 yılında kanserden öldüğünde, kocasının yanına gömülmüş ve "Florence Leona Thompson Göçmen Anne: Amerikan Anneliğinin Gücünün Efsanesi" (Florence Leona Thompson Migrant Mother: A Legend of the Strength of American Motherhood) yazılı özel mezar hazırlanmıştır.

Fotoğraf 11- Florence Thompson'a hazırlanan mezar taşı

Thompson'ın çocuklarından o zaman 4 yaşında olan ve fotoğrafta solda yer alan Katherine Mcintosh 2008 yılında CNN'e verdiği röportajında, annesinin ailesinin yoksulluğunun afişe edilmesinden utanç duyduğunu belirtmiştir. "Lange anneme fotoğrafını çekip çekemeyeceğini sordu, adının asla yayınlanmayacağını, fotoğrafının bizim de bir parçası olduğumuz bu zor zamanları insanlara anlatmakta yardımcı olabileceğini söyledi. Annem yardımcı olabileceğini düşünerek izin verdi. Fotoğraf gazetede basıldı ve insanlara bu zor zamanları, insanların bu kampta açlıktan

öldüklerini, hiç yemek olmadığını gösterdi. Biz bundan utanç duyduk, kimsenin bizim kim olduğumuzu bilmemesini istedik.”¹⁰ demiştir.

Fotoğraf 12- Florence Thompson'ın kızı Katherine McIntosh

Hans-Michael Koetzle'nin "Photo icons The story behind the pictures" kitabının 2. Cildinde bu fotoğraf ele alınmış ve Katherine McIntosh'un fotoğrafın yayınlanmasını durdurmak yolunda çabalara girdiğinden ama başarısız olduğundan bahsetmektedir.

6. Göçmen Anne fotoğrafının Etkisi

Lange, çektiği bu fotoğrafları San Francisco News gazetesinden tanıdığı bir editöre, o editör ise United Press (UP) ajansına gönderir, ajans da yardım kuruluşlarıyla iletişime geçer ve bu kampta yaşayan bezelye toplayıcıların açlıktan ölmek üzere oldukları, fotoğraflarla belirtilir. Hemen ardından kampa gıda yardımı yapılır. Gıda yardımı haberi yine Lange'in fotoğrafları eşliğinde gazetelerde yayınlanır.

24 Ağustos 1983 tarihli New York Times gazetesinde Lange'in fotoğrafı ile yayınlanan bir habere göre, Florence Thompson'ın çocukları, çok hasta olan anneleri için yardım istemiştir. Açılan hesapta 15.000 dolar toplanmış böylece bu fotoğrafın, insanlar üzerindeki etkisi, yıllar sonra tekrar kendisini göstermiştir.

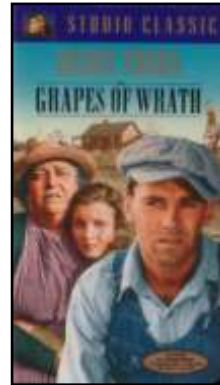
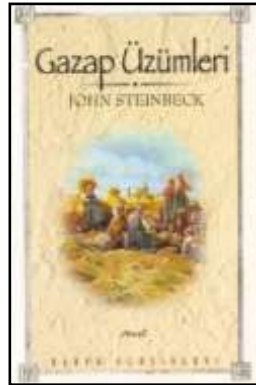
Bir sembol, bir ikon olmanın sonucunda bu fotoğraf defalarca çok farklı zaman dilimlerinde çok farklı amaçlarla kullanılmıştır. Bunun nedenleri için Meryem Ana ve çocuk imgesini çağrıştırması, fotografik kompozisyon öğelerinin başarılı yerleşimi, yoksulluğa çocuklarıyla karşı koyan güçlü kadın imgesini yansıttığı gibi maddeleri sıralamak mümkündür. Bu fotoğraf için zamansız/ölümsüz ikon demek mümkündür.

¹⁰ http://articles.cnn.com/2008-12-02/living/dustbowl.photo_1_migrant-mother-florence-owens-thompson-picture?_s=PM:LIVING

Fotoğraf 13- 17 Ekim 1936 günkü "Mid Week Pictorial"

John Steinbeck, Lange'in bu fotoğrafından esinlenerek, Amerika'da 1930'lu yılların ekonomik kriz dönemini, insanların dramını anlattığı "Gazap Üzümleri" (The Grapes of Wrath) adlı romanını yazdığı ileri sürülmektedir. Steinbeck bu kitabıyla Pulitzer ödülüne layık bulunmuş, 1940 yılında kitabın filme uyarlanması gerçekleştirilmiş ve 2 Oscar ödülü almıştır.

Fotoğraf 14-15- Gazap Üzümleri kitap kapağı ve aynı filmin afişi

7. Göçmen Anne Fotoğrafına Farklı Yaklaşımlar

Dorothea Lange'in bu fotoğrafı için Özcan Yurdalan "...çok el, çok anlam değiştirmiş görüntülerden.." ¹¹ olarak bahsetmektedir. Bunun nedeni ise bu fotoğrafın çekildiği yıldan bugüne farklı kesimlerce farklı amaçlarla defalarca kullanılmış olmasıdır. Bu kullanımları şöyle sıralayabiliriz:

1. Farklı sanat dallarınca kullanım (resim-heykel vb.),

¹¹ Özcan Yurdalan, Belgesel Fotoğraf ve Fotoropörtaj, s. 219

2. Ekonomik krizin (Büyük Buhranın) bir sembolü olması nedeniyle kullanım,
3. Karışık tekniklerle birlikte kullanım,
4. Farklı modeller kullanarak fotoğrafın tekrar canlandırılması ve bu canlandırmanın çekimlerinin kullanımı,
5. Orijinal fotoğraftaki annenin yerine ünlü veya sıradan halktan kişilerin yüzlerinin yerleştirilmesi sonucu üretilen çalışmaların kullanımı,
6. Reklamlarda kullanımı,
7. Tüketim nesnelerinde kullanımı,

Bu kullanımlara örneklerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

İspanyol İç savaşını anlatmak için bu sefer "İspanyol Anne" adıyla fotoğrafın illüstrasyonu ufak tefek değişikliklerle tekrar kullanılmıştır. 1964 yılında Güney Amerika'da bir dergi, yine fotoğrafın bir başka illüstrasyonunu kullanmıştır, yine yapılan küçük değişikliklerle. 1972 yılında ise siyahi Amerikalıların Black Panther örgütü, bu kez anne ve çocukları zenci olarak yayınlamıştır.

Fotoğraf 16- Black Panthers örgütünün broşürünün arka kapağı, 7 Aralık 1972

Lange'in bu fotoğrafı aynı zamanda, pul olarak tasarlanmış ve kullanılmıştır.

Fotoğraf 17- Göçmen anne fotoğrafının pul olarak tasarlanmış hali

Bu proje kapsamında çekilen 270.000 fotoğraf Amerikan Kongre Kütüphanesi'nin arşivlerinde ve çoğaltma-basma hakkı da bu kurumdadır. The Guardian gazetesinin gözünden yüzyılın en iyi haber fotoğrafı seçilen büyük bunalımı ve sonuçlarını yansıtan bir ikon haline gelen Dorothea Lange'in Göçmen Anne fotoğrafı renklendirilerek de kullanılmıştır.

Fotoğraf 18-19-20-21-22- Renklendirilmiş Göçmen anne fotoğrafı

Dorothea Lange'in "Göçmen anne" fotoğrafı serisinde çekmiş olduğu, Thompson ve çocuklarının fotoğraflarından yola çıkılarak, Carol Gauldin çizim yapmıştır. Bu çizimin görseli http://my.qoop.com/store/Watercolors--Drawings-and-Fine-Art-by-Artist-Carol-A-Gauldin-4622105038782771/Migrant-Mother-by-Carol-Gauldin-qpps_218277607522671/ web sitesinde yer almaktadır.

Fotoğraf 23- Carol Gauldin, 2009

<http://www.cliffordfredericks.com/drawings.html#> web sitesinde Clifford Fredericks'in çizimi yayınlanmaktadır.

Fotoğraf 24- Clifford Frederick

<http://danellasydow.wordpress.com/fall-college-2011/migrant-mother/> web sitesinde Danella Sydow adlı öğrencinin göçmen anne fotoğrafından yola çıkarak hazırladığı, "Migrant Mother" adlı çalışması yayınlanmaktadır.

Fotoğraf 25- Danella Sydow, "Migrant mother", 2011

Daniel Tate'in <http://danspyroart.blogspot.com/2006/06/people.html> web sitesinde huş ağacı üzerine yakma işlemiyle gerçekleştirdiği çalışmasının görseli yer almaktadır.

Fotoğraf 26- Daniel Tate

Idan B.S adlı kullanıcı <http://www.flickr.com/photos/idanbenssi/5427542927/> web sitesinde karakalem çalışmasına yer vermiştir.

Fotoğraf 27- Idan B.S., 2011

http://www.andsuchandsuch.com/migrant_mother.html web sitesinde Andrew David'in göçmen anne fotoğrafından yola çıkarak yapmış olduğu çizim yer almaktadır.

Fotoğraf 28- Andrew David

Heykeltıraş Phil Townsend'in tahtadan yontarak yaptığı uyarlama, Lange'in çektiği anne ve çocukların diğer fotoğraflarından birinden yola çıkılarak, yapılmıştır. Ve bu çalışmasını sanatçı, http://www.sculptedart.co.uk/photo_gallery/Figurative%20003.htm web sitesinde yayınlamaktadır.

Fotoğraf 29- Phil Townsend

Heykeltıraş Ted Moomaw 'da Göçmen Anne fotoğrafından yola çıkarak bu fotoğrafın heykel yorumunu yapmıştır. Ve bu heykelin görseli, http://www.marykoch.com/migrant_mother.htm web sitesinde yer almaktadır.

Fotoğraf 30- Ted Moomaw, 2010

Viejito adlı kullanıcı <http://www.flickr.com/photos/viejito/3577280090/> web sitesinde 2009 yılında Santa Barbara'da yere yapılan bir resmi fotoğraflamış ve bunu profilinde paylaşmaktadır.

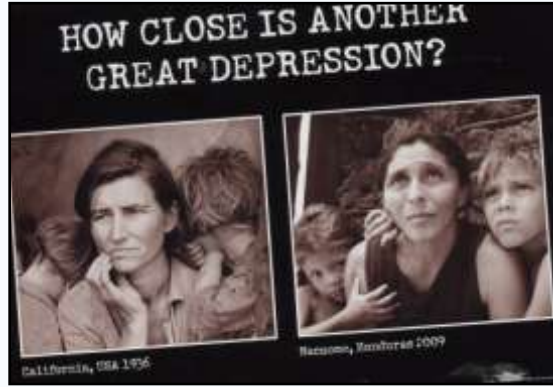
Fotoğraf 31- Viejito, 2009

Above the Law adlı hukuk alanında faaliyet gösteren firma, <http://abovethelaw.com/bear-stearns/> web sitesinde ise "ipoteğe dayalı ev işine girmemeliydim." (I shouldn't have gone into mortgage-backed securities work...) fotoğrafı altıyla yayınlanan orijinal fotoğraf, yine yaşanmakta olan ekonomik krize vurgu yapmaktadır.

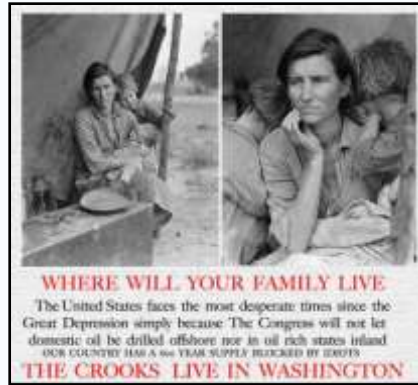
Fotoğraf 32- Above the Law

<http://viz.dwrl.utexas.edu/content/migrant-mother-again-and-again> web sitesinde "Diğer Büyük Buhran ne kadar yakın?" başlığı altında Dorothea Lange'in "Göçmen Anne" fotoğrafına ve aynı zamanda 2009 tarihli Honduras'ta iki çocuğu ile çaresiz görünen bir başka anne fotoğrafına birlikte yer verilmiş ve şu alt yazı yer almıştır "Tekrar, tekrar"

Fotoğraf 33- "Diğer Büyük Buhran ne kadar yakın?", 2010

<http://www.flickr.com/photos/genesgraphics/2903083398/> web sitesinde "genetew" kullanıcı adlı kişi "Ailen nerede yaşayacak. Amerika Birleşik Devletleri büyük buhrandan bu yana en umutsuz zamanlarıyla karşı karşıya çünkü, kongre yerel petrolün karasularında ne de petrolden zengin ülkelerin içlerinde sondajlanmasına izin vermiyor. Bizim ülkemiz salaklar tarafından engellenen 600 yıllık kaynağa sahiptir. Dolandırıcılar Washington'da yaşıyor." sözleriyle yine hükümet ve uyguladıkları politika eleştirilmekte, bu amaçla araç olarak da "Göçmen Anne" fotoğrafını kullanmaktadır.

Fotoğraf 34- Genetew, 2008

<http://www.flickr.com/photos/kernkraft/4709299902/> web sitesinde Lukas Mayer adlı kullanıcı orijinal fotoğraf üzerine kırmızı renklendirme ve müdahalelerde bulunmuş ve bu çalışmasını kişisel sayfasında yayınlamaktadır.

Fotoğraf 35- Lukas Mayer, 2010

2010 yılında Amerika'da 9. Sınıf öğrencilerine sanat dersi veren bir öğretmen, Dorothea Lange'in Göçmen Anne fotoğrafını kolaj çalışmalarında kullanmalarını istemiş ve ortaya çıkan projeleri <http://packhamspalette.blogspot.com/2010/06/dorothea-lange-collage.html> adresindeki kişisel bloğunda paylaşmaktadır.

Fotoğraf 36-37-38-39-40- Bayan Packham'ın Öğrencilerinin Göçmen Anne kolajları, 2010

<http://attackcartoons.com/article.php?story=20090316055713443&query=migrant+mother> web sitesinde "xardoz" kullanıcı adlı kişi, Göçmen Anne ve çocuklarını günümüze uyarlayarak modernize etmiş, gerek giysileri, mp3 çaları, güneş gözlüğü, takıları ve piercingi ile anne aynı çaresizliği ile bugün de yerindedir. "Ben buna "Göçmen Anne 2009" adını veriyorum, çünkü Obama'nın Büyük Buhran II'sinin kurbanlarının dehşetini sergiliyor." fotoğraf altıyla yayınlanmaktadır.

Fotoğraf 41-Xardoz, 2009

<http://www.flickr.com/photos/54660895@N05/5090154275/> web sitesinde John Mortino adlı kullanıcı, sayfasında Göçmen Anne fotoğrafındaki annenin yüzünü, camdan yansıma ile bir sokak görüntüsünün birlikte yer aldığı bir fotoğrafta "Göçmen Annenin Hayaleti" fotoğraf altıyla yer vermektedir.

Fotoğraf 42- John Mortino, 2010

"Searagen" kullanıcı adlı kişi <http://www.canstockphoto.com/ruined-building-with-migrant-mother-7942575.html> web sitesinde Lisbon'daki üzerinde çok sayıda duvar yazılarının ve grafitilerinin ve üst kat penceresinde göçmen anne fotoğrafının olduğu bir bina fotoğrafını profilinde paylaşmaktadır.

Fotoğraf 43- "searagen", 2011

<http://www.flickr.com/photos/wesdriver/4932291697/in/photostream/> web sitesinde "wes driver" kullanıcı adını kullanan kişi de orijinal Göçmen Anne fotoğrafından kadraj almış ve farklı baskı teknikleri kullanarak annenin yüzünden gözyaşları dökülüyor etkisi vermiştir.

Fotoğraf 44- Migrant mother, "wes driver", 2010

<http://www.worth1000.com/contests/3195/time-machine-6> web sitesinde de "Bpkelsey" kullanıcı adlı kişi, "Zaman makinesi" klasöründe "Göçmen Anne" modern hayatın vazgeçilmez gereçlerinden cep telefonu ve kablosuz internet faturasası ile birlikte gösterilmiştir.

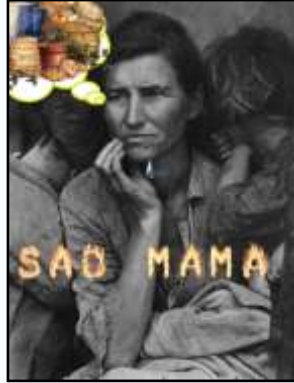
Fotoğraf 45-" Bpkelsey"

“aberrantart” kullanıcı adı ile çalışmalarını <http://www.flickr.com/photos/38054503@N08/> web sitesinde yayınlayan kişi, yine Lange’in “Göçmen Anne” fotoğrafına yapmış olduğu müdahale sonucu ürettiği yorumu kişisel sayfasında yayınlamıştır.

Fotoğraf 46- “aberrantart”, 2011

aniel Temkin kişisel blogu olan <http://danieltemkin.com/blog/post/Blingeed-Classics.aspx> de, ikon haline gelmiş fotoğraflara eklemeler yaparak takipçileriyle paylaşmaktadır.

Fotoğraf 47- Daniel Temkin, 2010

<http://www.flickr.com/photos/cathleenritt/3268136787/in/photostream/> web sitesinde “cathleenritt” kullanıcı adını kullanan kişi, orijinal fotoğrafı temel olarak almış ve üzerine renkli eklemelerde bulunduğu çok sayıda fotoğrafa sayfasında yer vermektedir.

Fotoğraf 48-49-50-51-52-53- "cathleenritt", 2008

Dyna Moe "Time machine" yani zaman makinası olarak nitelendirdiği iPhone programı kullanarak değişime uğrattığı çalışmasına, <http://dynamoe.tumblr.com/post/12648084221/mrchiizu> web sitesinde yayınlanmaktadır.

Fotoğraf 54- Dyna Moe

<http://alafoto.com/?p=3449> web sitesinde Dorothea Lange'in 267 adet farklı fotoğrafının kullanılması sonrası 4880 adet fotoğraftan oluşan "Göçmen Anne" fotoğrafı yorumu yer almaktadır.

Fotoğraf 55-56- Alafoto, 2010

<http://www.utexas.edu/opa/blogs/culturalcompass/2011/11/18/east/> web sitesinde cyanotype baskı yöntemi kullanılarak basılmış, kadraj alınmış bir göçmen anne fotoğrafını Ben Ruggiero hazırlamıştır.

Fotoğraf 57- Ben Ruggiero, 2011

<http://www.flickr.com/photos/bentwhisker/5686465139/> web sitesinde "bentwhisker" adlı kullanıcı, oyuncak bebekleri kullanarak yaptığı çekimlerden oluşan "souldoll" serisinde, "Oyuncak Bebek Göçmen Anne" fotoğrafı altıyla hazırladığı fotoğrafı yayınlamaktadır.

Fotoğraf 58-“bentwhisker”,Oyuncak Bebek Göçmen Anne, 2011

Lange'in bu fotoğrafı çekmesinden yıllar sonra Kathy Grove'un "Diğer seri: Lange'ten sonra" (The other series: After Lange), (1989-90) adlı fotoğrafına kaynaklık etmiştir. Lange'in fotoğrafındaki Florence Thompson güzelleşmiş, Grove'un fotoğrafında daha bakımlı, daha modern bir hale gelmiştir. Artık çaresiz görünümünden uzak bir reklam afişinden bir model olarak izleyenlerin karşısındadır. Bu fotoğrafını <http://pictureyear.blogspot.com/2010/06/my-pie-town.html> web sitesinde bulunmaktadır.

Fotoğraf 59- Kathy Grove, The Other Series After Lange,1989-1990

Margaret Dawson amcası Hugh'un modelliğinde fotoğraf tarihinden ünlü fotoğrafları tekrar yorumlamıştır. "The Men From Uncle" adlı fotoğraf albümünün kapağında da Göçmen Anne fotoğrafını canlandırmıştır ve bu fotoğrafı [http://www.aucklandartgallery.com/the-collection/browse-artwork/14015/the-men-from-uncle-\[20\]](http://www.aucklandartgallery.com/the-collection/browse-artwork/14015/the-men-from-uncle-[20]) web sitesinde yayınlamaktadır.

Fotoğraf 60- Margaret Dawson, "The Men From Uncle"

Lethbridge Üniversitesi öğrencilerinin kurmuş oldukları "8 Grubu" (The Group of 8 Am) fotoğraf tarihinden önemli fotoğrafları tekrar yorumlamaktadır. Dorothea Lange'in "Göçmen Anne" fotoğrafı da çalışmalarından birine temel oluşturmuştur. <http://groupof8am.blogspot.com/index.html#1690787665573268036> web sitesinde bu fotoğraflarını ve çekim sürecine yer vermektedir.

Fotoğraf 61-62- 8 Grubunun Migrant Mother: After Dorothea Lange ve Göçmen Anne fotoğrafının çekim anı

<http://www.flickr.com/photos/liamdonnelly/435193947/> web sitesinde "LiamLondon" kullanıcı adlı kişi kendisinin Nepal'de çekmiş olduğu fotoğrafa, çocuklardan birinin ayağındaki Nike markalı terlik nedeniyle, "Modern Göçmen Anne" adını vermiş ve profilinde yayınlamaktadır.

Fotoğraf 63- Modern Göçmen Anne, LiamLondon, 2007

<http://www.flickr.com/photos/ashleymglidewell/5442038309/> web sitesinde "ashleymichelle22" kullanıcı adlı kişi de Göçmen Anne fotoğrafını yeniden canlandırmış, "Yeniden hazırlanan Göçmen Anne" (Migrant mother remake) fotoğraf altını kullanmakta ve bunu profilinde paylaşmaktadır.

Fotoğraf 64- "ashleymichelle22", "Yeniden hazırlanan Göçmen Anne", 2011

<http://www.flickr.com/photos/57336354@N00/6636962307/> web sitesinde "bunchadogs & susan" kullanıcı adını kullanan kişi de bu fotoğrafı yeniden canlandırmış ve "Harika Göçmen Büyükanne" (Migrant Great Grandmother), fotoğraf altıyla bu çalışması profilinde yer almaktadır.

Fotoğraf 65- "bunchadogs & susan", "Harika Göçmen Büyükanne", 2012

<http://www.flickr.com/photos/everson-museum-of-art/6197591557/in/set-72157627786989330/lightbox/> web sitesinde “everson museum” kullanıcı adlı kişinin profilinde de bir başka canlandırılan “Migrant mother” yorumu vardır.

Fotoğraf 66- “everson museum”, “Göçmen Anne” 2011

David Delouchery klasik göçmen anne fotoğrafına, farklı bir bakış açısıyla yaklaşarak yorumlamış ve bunu da http://www.dpchallenge.com/image.php?IMAGE_ID=891119 web sitesinde “Göçmen Annenin Zayıf Yemeği” (A Migrant Mother’s Meager Meal), 2010 fotoğrafı ile yayınlamaktadır.

Fotoğraf 67- David Delouchery “Göçmen Annenin Zayıf Yemeği”, 2010

Ian Davies’in kişisel web sitesi olan <http://no-idphotography.co.uk/blog/index.php/2010/06/> adresinde de fotoğrafçının kendi annesi ve kardeşleriyle canlandığı Göçmen Anne fotoğrafı “Migren Anne” (Migraine Mother) fotoğrafı ile yer almaktadır.

Fotoğraf 68- Ian Davies, "Migren Anne", 2010

http://picasaweb.google.com/lh/photo/Go0DExx1xw_ynddqNpXhJQ web sitesinde Kelly Chinh adlı kullanıcının yaklaşımlı görülmektedir.

Fotoğraf 69- Kelly Chinh, 2007

<http://whiskerino.org/2009/beards/shotgunwillie/9666/> web sitesinde "Shotgun Willie" kullanıcı adıyla eklenmiş, "Göçmen Anne" fotoğrafındaki anne bir erkek olarak değiştirilerek yorumlanmıştır.

Fotoğraf 70- "Shotgun Willie"

Bir fotoğrafçı grubun sitesi olan "<http://www.orphanarmy.com>"de de yine "Göçmen Anne" fotoğrafı tekrar canlandırılarak fotoğraflanmıştır. Orijinalinden farklı olarak çocuklar yerine yetişkin erkekler, kucaktaki bebek yerine ise köpek yer almıştır.

Fotoğraf 71- OrphanArmy

http://www.dpchallenge.com/image.php?IMAGE_ID=891100 web sitesinde “banmorn” kullanıcı adlı üyenin modeli göçmen anne olarak, kucağında oyuncak bebek ve iki yanında kendi oğullarıyla birlikte.

Fotoğraf 72- “banmorn”, 2010

<http://www.flickr.com/photos/nyomiii/4709921718/> web sitesinde “nyomiii” kullanıcı adlı kişi de yorumlamıştır bu fotoğrafı. Orijinal fotoğraftan farklı olarak omuzda yüzünü saklayan tek bir çocuk vardır ve giysiler-fon siyah olarak kullanılmıştır, fotoğraf daha koyu tonlardadır.

Fotoğraf 73-Nyomii

<http://www.lfcisd.net/15682081010214297/site/default.asp> web sitesinde yer alan fotoğrafta, Lariss Lopez adlı bir lise öğrencisi Lange'in fotoğrafını canlandırmış ve fotoğraflamıştır.

Fotoğraf 74-Lariss Lopez, 2012

"Majikam" adlı kullanıcı <http://www.flickr.com/photos/rd78/5468378564/> web sitesinde profilinde gerçekleştirdiği fotoğrafını yayınlamaktadır.

Fotoğraf 75- "Majikam", 2011

Elizabeth Orcutt kişisel web sitesinde “anne serisi” (mother series) adlı çalışmasında Lange’in fotoğrafındaki göçmen anne yerine kendi kafasını yerleştirmiş ve bu yapıtı <http://www.elizabethorcutt.com/Mother4.html> web sitesinde bulunmaktadır.

Fotoğraf 76- Elizabeth Orcutt, 2011

<http://www.flickr.com/photos/heatheraddleyphotography/5765280778/> web sitesinde Heather Addley adlı kullanıcı orijinal fotoğrafı canlandırarak otoportresini çekmiş ve bu çalışmasını sayfasında yayınlamaktadır.

Fotoğraf 77- Heather Addley, 2011

<http://www.flickr.com/photos/stacymac/1401820287/> web sitesinde “Stace-O” kullanıcı adını kullanan kişi, orijinal fotoğraftaki annenin yüzüne bir arkadaşının yüzünü ekleyerek “Arkadaşım Jason muhteşem” fotoğrafı altıyla takipçileriyle paylaşmaktadır.

Fotoğraf 78- "Stace-O", "Arkadaşım Jason Muhteşem", 2007

<http://www.flickr.com/photos/scubuddha/4896354349/> web sitesinde "photo_zen" kullanıcı adlı kişi, sayfasında bu fotoğraftaki anne yerine ABD Başkanı Obama'yı koyarak ve "Değişebilir, biz buna inanıyoruz." fotoğraf altıyla göstermektedir.

Fotoğraf 79- "Photo_zen", "Değişebilir, biz buna inanıyoruz." 2010

<http://www.worth1000.com/contests/1472/degrees-of-johnny-depp> web sitesinde önemli sanat eserlerine Johnny Depp'in yüzünü montajlayarak kullanan "k123c123" adlı kullanıcı, söz konusu fotoğrafı ve annenin yerine yine oyuncu Johnny Depp'i ve "Dorothea Lange ne yiyor?" (What's eating Dorothea Lange) fotoğraf altıyla yer vermiştir..

Fotoğraf 80- "Dorothea Lange ne yiyor?"

"Göçmen Anne ve Marilyn Monroe'nun "Prens ve show kızı" (The prince and the show girl) adlı filminin görüntüleri montajlanarak kullanılmıştır.

Fotoğraf 81-

<http://www.worth1000.com/contests/2327/degrees-of-janet-jackson> web sitesinde "chris" kullanıcı adlı kişi, fotoğraftaki annenin yüzünü Janet Jackson ile değiştirmiş ve bu şekilde yayınlamaktadır.

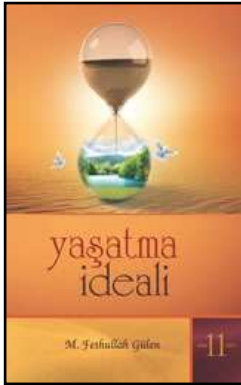
Fotoğraf 82- "chris"

<http://www.worth1000.com/entries/632801/migrant-paris> web sitesinde "pixelnickel" kullanıcı adlı kişinin çalışmasında, Paris Hilton'un yüzü göçmen anneninkinin yerinde görülmektedir.

Fotoğraf 83- "pixelnickel", 2011

Fethullah Gülen'in 2012 yılında yayınlanan, Yaşatma İdeali (Kırık Testi-11) adlı kitabının, internet ve televizyon reklamlarında yayınlanan tanıtım filminde de, yine Lange'in bu fotoğrafı kullanılmıştır.

Fotoğraf 84-85- Fethullah Gülen'in 2012 yılında yayınlanan, Yaşatma İdeali (Kırık Testi-11) adlı kitabının kapağı ve tanıtım filminden bir kesit

<http://www.zazzle.com> web sitesinde Lange'in fotoğrafının kullanıldığı Apple iPhone cep telefonu kılıfı, fincan, tshirt vb ürünler satılmaktadır.

Fotoğraf 86- Apple iPhone telefonu kılıfı

-Fotoğraf 87- Anahtarlık

Fotoğraf 88- Çanta cep

Fotoğraf 89- Kahve termosu

Fotoğraf 90- Kravat

Fotoğraf 91- Tshirt

KAYNAKÇA

(2005) *Icons of Photography 20th Century*, Prestel.

DORA Serkan (2003). *Büyüyen Fotoğraf Küçülen Sosyoloji*, Babil, İstanbul.

GOLDBERG Vicki (1991). *The Power of Photography, How Photographs Changed Our Lives*, Abbeville

GÖKTAN M. Çağatay (2006). "Din Olgusu ve Fotografik Yaklaşımlar" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir

<http://alafoto.com/?p=844>

http://articles.cnn.com/2008-12-02/living/dustbowl.photo_1_migrant-mother-florence-owens-thompson-picture?_s=PM:LIVING

<http://www.boltart.net/fotomuhabirilestiremediklerimizden-miymissiniz/>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.4f71b5e219db67.04721651

<http://www.toplumdusmani.net/modules/wordbook/entry.php?entryID=2485>

KOETZLE Hans-Michael (2002). *Photo icons The story behind the pictures" vol 2*, Taschen.

ORAL Merter (2011). *Toplumsal Belgeci Fotoğraf ve Fikret Otyam Örneği*, Espas, İstanbul. SONTAG Susan (1993). *Fotoğraf Üzerine*, Altıkırkbeş, İstanbul.

ÖZDAMAR Gülbin (2005). "Belgesel Fotoğrafın Propagandacı Tavrı: AFSAD Fotoğraf Dergisindeki İşçi Fotoğraflarının İncelenmesi (1978-79)" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir

TERCAN Seçkin, (1998). "Fotoğraf Sanatında Kurgusal Portre", Sanatta Yeterlik Tez Metni, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul

YAYKIN Murat (2009). *Fotoğraf İdeolojisi*, Kalkedon, İstanbul.

YURDALAN Özcan (2007). *Belgesel Fotoğraf ve Fotoropörtaj*, Agora, İstanbul.

GÖRSEL KAYNAKLARI

<http://abovethelaw.com/bear-stearns/>

<http://alafoto.com/?p=3449>

<http://alafoto.com/?p=866>

http://www.andsuchandsuch.com/migrant_mother.html

<http://alh.oxfordjournals.org/content/22/3/673.full>

<http://attackcartoons.com/article.php?story=20090316055713443&query=migrant+mother>

<http://www.attackcartoons.com/index.php?topic=FauxtoshopFun>

[http://www.aucklandartgallery.com/the-collection/browse-artwork/14015/the-men-from-uncle-\[20\]](http://www.aucklandartgallery.com/the-collection/browse-artwork/14015/the-men-from-uncle-[20])

<http://www.canstockphoto.com/ruined-building-with-migrant-mother-7942575.html>

<http://www.cliffordfredericks.com/drawings.html#>

<http://danellasydow.wordpress.com/fall-college-2011/migrant-mother/>

<http://danieltemkin.com/blog/post/Blingeed-Classics.aspx>

http://www.dpchallenge.com/image.php?IMAGE_ID=891100

http://www.dpchallenge.com/image.php?IMAGE_ID=891119

<http://dynamoe.tumblr.com/post/12648084221/mrchiizu>

<http://www.elizabethorcutt.com/Mother4.html>
<http://www.flickr.com/photos/rd78/5468378564/>
<http://www.flickr.com/photos/viejito/3577280090/>
<http://www.flickr.com/photos/nyomiii/4709921718/>
<http://www.flickr.com/photos/idanbenssi/5427542927/>
<http://www.flickr.com/photos/38054503@N08/>
<http://www.flickr.com/photos/liamdonnelly/435193947/>
<http://www.flickr.com/photos/genesgraphics/2903083398/>
<http://www.flickr.com/photos/ashleymglidewell/5442038309/>
<http://www.flickr.com/photos/57336354@N00/6636962307/>
<http://www.flickr.com/photos/everson-museum-of-art/6197591557/in/set-72157627786989330/lightbox/>
<http://www.flickr.com/photos/wesdriver/4932291697/in/photostream/>
<http://www.flickr.com/photos/scubuddha/4896354349/>
<http://www.flickr.com/photos/cathleenritt/3425836330/>
<http://www.flickr.com/photos/54660895@N05/5090154275/>
<http://www.flickr.com/photos/bentwhisker/5686465139/>
<http://www.flickr.com/photos/cathleenritt/3268136787/in/photostream/>
<http://www.flickr.com/photos/stacymac/1401820287/>
<http://www.flickr.com/photos/heatheraddleyphotography/5765280778/>
<http://www.flickr.com/photos/kernkraft/4709299902/>
<http://groupof8am.blogspot.com/index.html#1690787665573268036>
<http://houseofjoseph.net/news/economy/Migrant%20Mother/Migrant%20Mother.htm>
<http://www.kitapkaynagi.com/product/nil-yayinlari/yasatma-ideali-kirik-testi-11>
<http://www.lfcisd.net/15682081010214297/site/default.asp>
http://www.marykoch.com/migrant_mother.htm
http://my.qoop.com/store/Watercolors--Drawings-and-Fine-Art-by-Artist-Carol-A-Gauldin-4622105038782771/Migrant-Mother-by-Carol-Gauldin-qpps_218277607522671/
<http://no-idphotography.co.uk/blog/index.php/2010/06/>

-
- <http://packhamspalette.blogspot.com/2010/06/dorothea-lange-collage.html>
- http://picasaweb.google.com/lh/photo/Go0DExx1xw_ynddqNpXhJQ
- <http://pictureyear.blogspot.com/2010/06/my-pie-town.html>
- http://www.sculptedart.co.uk/photo_gallery/Figurative%20003.htm
- <http://www.theslideprojector.com/photo1/photo1lecturepresentations/photo1lecture18.html>
- <http://www.umass.edu/english/asp/davidov/prologue.html>
- <http://www.utexas.edu/opa/blogs/culturalcompass/2011/11/18/east/>
- <http://whiskerino.org/2009/beards/shotgunwillie/9666/>
- <http://www.worth1000.com/contests/3195/time-machine-6>
- <http://www.worth1000.com/contests/1472/degrees-of-johnny-depp>
- <http://www.worth1000.com/contests/2327/degrees-of-janet-jackson>
- <http://www.worth1000.com/entries/632801/migrant-paris>
- http://www.zazzle.com/dorothea_langes_migrant_mother_florence_thompson_speck_case-176952379162846422
- http://www.zazzle.com/toddlers_long_sleeve_t_shirt_tshirt-235032946856550503
- http://www.zazzle.com/mug_travel_mug-168660563003361021
- http://www.zazzle.com/button_round_button-145523371837687102
- http://www.zazzle.com/tie_workers_are_worthy_of_their_hire-151131291860479760
- http://www.zazzle.com/tote_grocery_tote_bag-149313649912776587
- http://www.zazzle.com/key_chain_premium_square_key_chain_keychain-146479311046298238 kadar doğal olduğunun bir başka kanıtıdır.